

บทบรรณาธิการ เนติบัณฑิต เล่ม 12 ภาค 1 สมัยที่ 67

บทบรรณาธิการ

คำถาม ทำสัญญาจ้างงวักก่อนที่จะมีมูลหนี้ประธาน สัญญาจ้างของสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่

หนังสือบอกกล่าวบังคับจ้างของระบุปี พ.ศ. ที่ทำสัญญาจ้างงวักผิดพลาด การบอกกล่าวบังคับจ้างของชอบหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๒๙/๒๕๕๕ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๐๗ ว่าด้วยจ้างงวัก บัญญัติให้นำมาตรา ๖๔๑ ว่าด้วยคำประกันมาบังคับใช้ในการจ้างงวักโดยอนุโลมซึ่งตามมาตรา ๖๔๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “หนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขจะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริงก็ประกันได้” ดังนั้น การจ้างงวักเพื่อประกันหนี้ในอนาคตจึงสามารถกระทำได้ ดังนั้น แม้จำเลยที่ ๒ จะทำสัญญาจ้างงวักก่อนที่จะเกิดมูลหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินซึ่งเป็นมูลหนี้ประธาน สัญญาจ้างงวักย่อมมีผลสมบูรณ์

หนังสือบอกกล่าวบังคับจ้างของระบุวันที่และเดือนตามสัญญาจ้างงวักถูกต้องทุกฉบับ เพียงแต่ระบุปี พ.ศ. ผิดพลาดจาก “๒๕๓๘” เป็น “๒๕๓๙” โดยรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จดทะเบียนจ้างงวัก วงเงินที่จ้างงวักเป็นประกัน รวมถึงชื่อลูกหนี้ชั้นต้นตรงกันทุกสิ่งซึ่งเมื่อจำเลยที่ ๒ ได้รับหนังสือบอกกล่าวบังคับจ้างงวักก็ย่อมเข้าใจได้ว่าเป็นการบอกกล่าวบังคับจ้างงวักในคดีนี้ ข้อผิดพลาดในการพิมพ์ปี พ.ศ. ผิดพลาดจึงเป็นเพียงรายละเอียด หากมีผลทำให้การบอกกล่าวบังคับจ้างงวักไม่ชอบแต่อย่างใดไม่

คำถาม ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินลงข้อกำหนดให้คิดดอกเบี้ยในตัว จะระบุในตัวสัญญาใช้เงินว่า กำหนดชำระดอกเบี้ยเป็นรายเดือนได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๕๘/๒๕๕๔ ข้อเท็จจริงเป็นยุติรับฟังได้ในเบื้องต้นว่า เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ถึงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ จำเลยที่ ๑ ออกตัวสัญญาใช้เงินจำนวน ๕ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๗๓๓,๖๔๙,๕๐๔.๒๒ บาท ตกดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๒ ปี และร้อยละ ๑๑ ต่อปี ระบุในตัวสัญญาใช้เงินว่า กำหนดชำระดอกเบี้ยเป็นรายเดือน โดยมีจำเลยที่ ๒ เป็นผู้รับอาวัล ต่อมาวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๑ จำเลยที่ ๒ จ่ายดอกเบี้ยสำหรับเดือนสิงหาคม ๒๕๔๐ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๔๑ รวมมาในคราวเดียวกันให้แก่โจทก์โดยไม่จ่ายเป็นรายเดือนตามที่ระบุในตัวสัญญาใช้เงิน โจทก์ทวงถามแล้ว

คดีมีปัญหาตามฎีกาของโจทก์ว่า จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบโจทก์ตามฟ้องหรือไม่เพียงใด โจทก์อ้างว่าเป็นผู้ทรง มีสิทธิได้รับดอกเบี้ยเป็นรายเดือนตามตัวสัญญาใช้เงิน เมื่อจำเลยที่ ๒ ผิดนัด โจทก์จึงขอเรียกค่าเสียหายเป็นดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดจากดอกเบี้ยดังกล่าวจากจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้รับอาวัลนั้น

เห็นว่า จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินจึงผูกพันเป็นอย่างเดียวกับผู้รับรองตัวแลกเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๘๖ วรรคหนึ่ง จำเลยที่ ๒ ในฐานะผู้รับอาวัลของจำเลยที่ ๑ จึงผูกพันรับผิดชอบเป็นอย่างเดียวกับจำเลยที่ ๑ อันเป็นบุคคลซึ่งตนประกันตามมาตรา ๙๔๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๙๘๕ วรรคหนึ่ง แต่ความรับผิดชอบตามตัวสัญญาใช้เงินจะมีเพียงใดต้องพิจารณาไปตามบทบัญญัติในลักษณะ ๒๑ เรื่องตัวเงินแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๙๘๕ วรรคหนึ่ง ว่าให้นำบทบัญญัติเรื่องตัวแลกเงินมาใช้กับตัวสัญญาใช้เงินด้วยคือมาตรา ๙๑๑, ๙๒๒, ๙๖๗ ถึง ๙๗๑ เป็นต้น ตามมาตรา ๙๑๑ บัญญัติว่า ผู้ส่งจ่ายซึ่งหมายถึงผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน จะกำหนดลงไว้ว่าจำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้นให้คิดดอกเบี้ยด้วยก็ได้ การที่จำเลยที่ ๑ กำหนดระบุให้คิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ระบุในตัวสัญญาใช้เงินจนถึงวันถึงกำหนดชำระ จึงเป็นการปฏิบัติไปตามความในบทบัญญัติมาตราดังกล่าว แต่การที่จำเลยที่ ๑ ระบุให้มีการจ่ายดอกเบี้ย "รายเดือน" จะทำให้มีผลผูกพันชำระดอกเบี้ยเป็นรายเดือนแก่โจทก์หรือไม่นั้น ได้ความว่าตัวสัญญาใช้เงินเป็นตัวเงินอันมีลักษณะเป็นตราสารเปลี่ยนมือดังปรากฏตามมาตรา ๙๑๗ ที่กำหนดให้ตัวเงินทุกฉบับยอมโอนกันได้ ด้วยสลักหลังและส่งมอบ การสลักหลังต่อไปยอมโอนไปซึ่งบรรดาสิทธิอันเกิดแต่ตัวเงินนั้นตามมาตรา ๙๒๐ วรรคหนึ่ง สิทธิตามตัวสัญญาใช้เงินที่ผู้รับโอนโดยชอบจะได้รับไปมีเพียงใด ได้มีบทบัญญัติมาตรา ๙๖๘ กำหนดว่าผู้ทรงจะเรียกร้องเอาเงินใช้จากบุคคลซึ่งตนใช้สิทธิไต่เบี่ยนั้นก็ได้ คือ (๑) จำนวนเงินในตัวเงินซึ่งเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้กับทั้งดอกเบี้ยด้วย หากว่ามีข้อกำหนดไว้ว่าให้คิดดอกเบี้ย... ด้วยเหตุนี้ การที่ตัวสัญญาใช้เงินทั้งห้าฉบับกำหนดให้คิดดอกเบี้ยก่อนวันถึงกำหนดใช้เงินตามความในมาตรา ๙๑๑ จำนวนดอกเบี้ยดังกล่าวจึงเป็นจำนวนที่จะต้องรวมเป็นยอดเงินที่ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินและผู้รับอาวัลต้องผูกพันรับผิดชอบเมื่อมีการไต่เบี่ย และเมื่อตัวสัญญาใช้เงินเป็นตราสารเปลี่ยนมือที่ผู้ทรงยอมมีสิทธิสลักหลังโอนต่อไปได้ จึงต้องเป็นการโอนไปทั้งจำนวนเต็มของยอดเงินที่กำหนดไว้ในตัวเงินและดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นตามผลของมาตรา ๙๑๑ ดังกล่าว กรณีไม่อาจกำหนดให้มีการจ่ายดอกเบี้ยออกไปจากตัวสัญญาใช้เงินก่อนได้ เพราะจะทำให้ความรับผิดชอบในตัวสัญญาใช้เงินลดลงไม่ต้อง

ด้วยมาตรา ๙๖๘ (๑) การระบุในตัวสัญญาใช้เงินตามเอกสารหมายเลข จ.๓ ถึง จ.๗ ให้จ่ายดอกเบี้ยเป็นรายเดือนจึงเป็นการกำหนดข้อความอื่นใดซึ่งมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ ๒๑ ดังกล่าว ถ้าเขียนลงในตัวเงินท่านว่าข้อความอันนั้นหาเป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ตัวเงินนั้นไม่ตามมาตรา ๘๙๙ ดังนั้นข้อความที่เขียนให้มีการจ่ายดอกเบี้ยเป็น “รายเดือน” จึงถือเสมือนว่าไม่มีการเขียนลงไว้ในตัวเงิน ทั้งตัวสัญญาใช้เงินตามฟ้องมีมูลหนี้มาจากสัญญาฝากทรัพย์ ดังกล่าว ซึ่งไม่มีผลผูกพันจำเลยที่ ๒ ที่เป็นเพียงผู้รับอาวัลตัวสัญญาใช้เงิน จึงไม่อาจบังคับจำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามฟ้องได้

คำถาม ผู้สั่งจ่ายเขียนข้อความด้านหลังเช็คฯ เช็คนับนี้ให้ไว้เพื่อประกันหนี้โดยไม่ปรากฏว่าผู้ทรงตกลงด้วย ข้อความดังกล่าวมีผลแก่ตัวเงินหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๔๒๐๖/๒๕๕๔ ข้อความด้านหลังเช็คที่ระบุว่า “เช็คนับนี้ให้ไว้เพื่อประกันหนี้” ปรากฏว่าฝ่ายจำเลยเขียนข้อความขึ้นเองฝ่ายเดียวโดยไม่ปรากฏว่าโจทก์ตกลงด้วย ทั้งเป็นข้อความที่ไม่มีบทบัญญัติใดใน ป.พ.พ. ลักษณะตัวเงินบัญญัติให้เขียนลงได้ในตัวเงิน การเขียนข้อความเช่นนี้ย่อมไม่มีผลใด ๆ แก่ตัวเงินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๙๙ การที่พนักงานของโจทก์ไม่นำมาเป็นเหตุได้แย้ง ย่อมไม่เป็นพิรุณ เพราะข้อความดังกล่าวไม่มีผลต่อความสมบูรณ์ของเช็คพิพาทแต่ประการใด โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องทำตามข้อห้ามที่ด้านหลังเช็คพิพาท ประกอบกับไม่ปรากฏรายละเอียดว่าจำเลยทั้งสองจะใช้นี้โจทก์ด้วยวิธีใดอีก และจะใช้นี้ให้เสร็จเมื่อใด ข้ออ้างตามฎีกาของจำเลยทั้งสองที่ว่าจำเลยทั้งสองออกเช็คพิพาทโดยวัตถุประสงค์เพื่อประกันหนี้จึงฟังไม่ขึ้น

คำถาม ผู้รับจำนองฟ้องผู้จำนองให้ชำระหนี้และไถ่ถอนจำนองแล้ว ต่อมาไปตกลงประนีประนอมยอมความกันนอกคดีให้ผู้จำนองจดทะเบียนโอนทรัพย์สินจำนองให้แก่ผู้รับจำนอง ส่วนคดียังคงปล่อยให้ศาลดำเนินคดีต่อไป ดังนี้ จะถือเป็นข้อพิรุณในการจดทะเบียนโอนในการที่บุคคลผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้อยู่ก่อนร้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนหรือไม่หรือการจดทะเบียนโอนทรัพย์สินจำนองมีผลบังคับหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๑๖๓๕/๒๕๕๔ ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๐ กำหนดแต่เพียงให้สิทธิบุคคลผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้อยู่ก่อน เรียกให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่จะทำให้ตนต้องเสียเปรียบ โดยไม่คำนึงว่าบุคคลผู้ทำการ

โอนนั้นจะทราบถึงสิทธิของบุคคลผู้ขอให้เพิกถอนหรือไม่ เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ห้องชุดพิพาทให้แก่โจทก์ ย่อมเกิดสิทธิแก่โจทก์เป็นผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้อยู่ก่อนบุคคลอื่นทันที บุคคลอื่นจะทำให้เสียสิทธิหาได้ไม่เว้นแต่เป็นการโอนอันมีค่าตอบแทนและผู้รับโอนกระทำการโดยสุจริตจึงจะเพิกถอนไม่ได้ โดยไม่คำนึงว่าผู้โอนจะกระทำการโดยสุจริตหรือไม่ ดังนั้น จำเลยที่ ๑ จะทราบคำพิพากษาดังกล่าวหรือไม่ มิใช่สาระสำคัญในการที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้อยู่ก่อนร้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒

จำเลยที่ ๒ เป็นนิติบุคคลประเภทธนาคาร ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ จำเลยที่ ๒ ปล่อยสินเชื่อให้จำเลยที่ ๑ ดำเนินโครงการสร้างอาคารชุดและทาวน์เฮาส์ รวมทั้งที่ดินขายให้แก่บุคคลทั่วไป จำเลยที่ ๒ ย่อมทราบดีว่าต้องมีบุคคลที่สนใจเข้าทำสัญญาจะซื้อจะขายกับจำเลยที่ ๑ การที่จำเลยที่ ๒ จะดำเนินการให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้ย่อมกระทำได้โดยการฟ้องให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้และไถ่ถอนจำนอง ซึ่งจำเลยที่ ๒ ก็ได้กระทำการดังกล่าวแล้ว แต่จำเลยที่ ๒ ก็ได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับจำเลยที่ ๑ ในคดีดังกล่าว กลับเจรจาดกกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันนอกคดีและให้จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนกรรมสิทธิ์ห้องชุด ๒๔ ห้อง รวมทั้งห้องชุดพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๒ ส่วนคดียังคงปล่อยให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาต่อไป จึงเป็นข้อพิพาทของจำเลยที่ ๒ นอกจากนี้การที่จำเลยที่ ๒ จะนำทรัพย์สินที่จำนองหลุดเป็นของตนเองจะต้องเข้าเงื่อนไขตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๙ กล่าวคือ จะต้องได้ความว่าจำเลยที่ ๑ ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึง ๕ ปี จำเลยที่ ๑ มิได้แสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินนั้นท่วมจำนวนเงินอันค้างชำระ ซึ่งจำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๑ มิได้แจ้งแก่ศาลในคดีที่ฟ้องร้องกันถึงเงื่อนไขดังกล่าว การที่จำเลยที่ ๑ ดกกลงเจรจากับจำเลยที่ ๒ แล้วให้จำเลยที่ ๑ โอนกรรมสิทธิ์ในห้องชุดรวมทั้งห้องชุดพิพาทซึ่งติดภาระจำนองอยู่กับจำเลยที่ ๒ ให้แก่จำเลยที่ ๒ อันเป็นการบังคับจำนองโดยวิธีที่จำเลยที่ ๒ ผู้รับจำนองเรียกเอาทรัพย์สินจำนองหลุดโดยไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่มีผลบังคับ

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ